

Briselē, 24.7.2013
COM(2013) 549 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek piemērota Direktīva 2007/64/EK par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un Regula (EK) Nr. 924/2009 par pārrobežu maksājumiem Kopienā

(Dokuments attiecas uz EEZ)

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek piemērota Direktīva 2007/64/EK par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un Regula (EK) Nr. 924/2009 par pārrobežu maksājumiem Kopienā

(Dokuments attiecas uz EEZ)

I DIREKTĪVA 2007/64/EK

1. IEVADS

Šajā ziņojumā sniegts pārskats par to, kā saskaņā ar 87. panta prasībām tikusi piemērota Direktīva 2007/64/EK par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū (turpmāk — “MPD”). Šajā ziņojumā aplūkots periods no 2009. gada līdz 2012. gadam. Saskaņā ar 87. pantu ir jāziņo par virkni jautājumu: direktīvas darbības jomu (jo īpaši nelielas vērtības maksājumu instrumentiem un elektronisko naudu); darījumiem, kuros tikai viens no maksājumu pakalpojumu sniedzējiem atrodas ES (*one-leg transactions*), un darījumiem visās valūtās; autorizēšanas prasībām un šķēršļiem ienākšanai tirgū; prudenciālām prasībām (sākumkapitālu / pašu kapitālu / nodrošinājumu); maksājumu iestāžu veiktu kredīta piešķiršanu; maksājuma izpildes laiku un neizpildi vai nepareizu izpildi. Tomēr šā ziņojuma darbības joma neaprobežojas tikai ar šiem jautājumiem.

MPD pārskatīšanas procesa pamatā bija divi īpaši ārējie pētījumi. Pirmajā pētījumā — “tiesisko aspektu pētījumā” — tika sniegts tiesiskās atbilstības novērtējums saistībā ar MPD transponēšanu 27 dalībvalstīs¹. Otrajā pētījumā — “ekonomisko aspektu pētījumā” — tika analizēts, kādu ekonomisko ietekmi MPD un ar to saistītā Regula (EK) Nr. 924/2009 par pārrobežu maksājumiem euro rada salīdzinājumā ar to sākotnējiem mērķiem². Šajā nolūkā Komisijas padomdevējas komitejas privātklientu maksājumu politikas jautājumos apkopojā dalībvalstu un attiecīgo tirgus dalībnieku ieguldījumu.

Šajā ziņojumā aprakstīta MPD transponēšana (2. iedaļa), izvērtēta tās piemērošana un ietekme (3. iedaļa), identificētas galvenās problēmas, kas radušās saistībā ar MPD piemērošanu (4. iedaļa), un izdarīti vairāki secinājumi (5. iedaļa).

2. DIREKTĪVAS TRANSPONĒŠANA

MPD stājās spēkā 2007. gada 25. decembrī, un dalībvalstīm tā bija jātransponē savos tiesību aktos līdz 2009. gada 1. novembrim. Dažas dalībvalstis neievēroja šo termiņu. Lai īstenotu MPD, vairums dalībvalstu to tiesību aktu kopumā ieviesa jaunu tiesību aktu³.

MPD īstenošana neradīja būtiskas problēmas, un dalībvalstis to pienācīgi īstenoja⁴. Visā transponēšanas procesa laikā Komisijas dienesti sadarbojās ar dalībvalstīm un sniedza palīdzību, lai nodrošinātu pareizu transponēšanu.

Tomēr, lai gan attiecībā uz šo direktīvu tika izmantota pilnīgas saskaņošanas pieeja⁵, tiesisko aspektu pētījumā tika uzsvērts, ka MPD ir ietverti gan konkrēti, gan abstrakti noteikumi, kas visā ES ir radījuši grūtības saistībā ar direktīvas īstenošanu. Dažas dalībvalstis MPD noteikumus ir papildinājušas ar papildu valsts tiesību normām.

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/transposition/psd_transposition_study_report_en.pdf

² *London Economics* un *IFF* sadarbībā ar *PaySys Study*.

³ *Tipik* — 4. lpp.

⁴ *Tipik* — 5. lpp.

⁵ MPD 86. panta 1. punkts.

MPD ir ietverti 25 fakultatīvi noteikumi. Ja dalībvalsts bija izvēlējusies izmantot kādu no risinājumiem, tai bija jāinformē Komisija⁶.

Liels skaits dalībvalstīm pieejamo risinājumu radies no vajadzības ņemt vērā vietējo tirgu īpatnības un no sarunu procesa, kura rezultātā tika pieņemta MPD⁷. Ieinteresēto personu nostāja attiecībā uz fakultatīvo noteikumu ietekmi kopumā bija neitrāla. Šī daudzveidība nav bijusi par iemeslu regulējuma arbitrāžai no lietotāju vai pakalpojumu sniedzēju puses saistībā ar to darbības vietu⁸.

3. DIREKTĪVAS PIEMĒROŠANA UN IETEKME

3.1. I sadaļa — Priekšmets, darbības joma un definīcijas

3.1.1. Darbības joma

Darbības joma ir definēta 2. pantā. MPD pievienotajā pielikumā ir definētas darbības, uz kurām attiecas termins “maksājumu pakalpojumi”, un ietvertas septiņas maksājumu pakalpojumu kategorijas. Kopā ar 3. pantu, kurā definēti direktīvas darbības jomā neietilpstošie darījumi, šis saraksts definē pakalpojumus, uz kuriem attiecas MPD darbības joma.

Ekonomisko aspektu pētījumā secināts, ka pašreizējais saraksts ir atbilstošs. To apstiprina ieinteresētās personas.

Tomēr saņemtajās atsauksmēs bija arī izteiktas bažas par pielikuma definīcijām un vispusību. Tika uzskatīts, ka daži pakalpojumi būtu jāiekļauj maksājumu pakalpojumu sarakstā. Turklāt būtu jāņem vērā arī jauni tehnoloģijas sasniegumi un uzņēmējdarbības attīstība. Tika uzskatīts, ka būtu svarīgi iekļaut arī trešās personas pakalpojumu sniedzējus, kas piedāvā maksājumu iniciēšanas pakalpojumus.

3.1.2. Darbības joma attiecībā uz teritoriju un valūtu

Saskaņā ar 2. panta 1. punktu MPD un tās noteikumi par nosacījumu pārredzamību, informācijas atklāšanas prasībām un darbības veikšanu attiecas tikai uz ES iekšējiem darījumiem, proti, darījumiem, kuros abi maksājumu pakalpojumu sniedzējiem atrodas ES (*two-leg transactions*).

Tomēr trīspadsmit dalībvalstis ir uzņēmušās iniciatīvu dažus MPD noteikumus attiecināt uz darījumiem, kuros tikai viens no maksājumu pakalpojumu sniedzējiem atrodas ES⁹, proti, uz ES esošo ienākošo vai izejošo maksājumu darījumu posmu, — šajā nolūkā vienpadsmit dalībvalstis izmantoja valsts tiesību aktus, bet divas dalībvalstis pieļāva līgumiskas atkāpes. MPD darbības jomā ietilpst tikai maksājumu pakalpojumi ES valūtās. Dalībvalstis, kas MPD piemērošanu attiecināja arī uz darījumiem, kuros tikai viens no maksājumu pakalpojumu sniedzējiem atrodas ES, MPD parasti piemēro arī ārpus ES/EEZ esošu valstu valūtām.

Šie dažādie režīmi ietekmē ieinteresētās personas un patērētājus. Turklāt patērētājiem vienkārši nav zināms, ka tiek piemēroti dažādi regulatīvie režīmi¹⁰. Savukārt pakalpojumu sniedzēju gadījumā mazāk nekā 25 % izmanto dažādas sistēmas un procedūras attiecībā uz

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/framework/options_en.htm.

⁷ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 169. lpp.

⁸ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 171. lpp.

⁹ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 136.–139. lpp.

¹⁰ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 141. lpp.

darījumiem, kuros tikai viens no maksājumu pakalpojumu sniedzējiem atrodas ES, un darījumiem, kuros abi pakalpojumu sniedzēji atrodas ES¹¹.

3.1.3. Darījumi, kas neietilpst direktīvas darbības jomā

Direktīvas 3. pantā ir noteikts saraksts ar maksājumu darījumiem vai pakalpojumiem, kuriem direktīvu nepiemēro. Šādi darbības jomas izņēmumi patērētājiem rada grūtības saprast, kurš tiesiskais regulējums attiecas uz kuru darbību. Saskaņā ar Komisijas vārdā veiktu apsekojumu 82 % no 24 patērētāju apvienībām 20 dažādās dalībvalstīs un 15 kompetentās iestādes atbalsta, ka tiek izdarīti grozījumi attiecībā uz darījumiem, kas neietilpst direktīvas darbības jomā¹². Ieinteresētās personas lūdz, lai noteikti atbrīvojumi tiktu vai nu precizēti, vai arī svītroti. Turklāt maksājumu pakalpojumu sniedzējiem ir tendence pašiem izvērtēt, vai MPD darbības joma attiecas uz to darījumiem. Tā rezultātā var notikt izvairīšanās no reglamentējošiem noteikumiem vai kompetento iestāžu pārpludināšana ar pakalpojumu sniedzēju informācijas pieprasījumiem¹³.

3.1.4. Nelielas vērtības maksājumi un e-nauda

Direktīvas 34. pantā un 53. pantā noteikti principi attiecīgi atkāpēm no informēšanas prasībām un darbības veikšanas noteikumiem saistībā ar vienkāršiem maksājumu produktiem nelielas vērtības darījumu gadījumā. MPD paredzēts, ka dalībvalstis var izvēlēties samazināt vai divkāršot summas, kas uzrādītas noteikumos par darījumiem valsts robežās, kā arī palielināt minētās summas priekšapmaksas maksājumu instrumentiem¹⁴. Daudzas dalībvalstis nolēma divkāršot summu un priekšapmaksas maksājumu instrumentiem palielināja griestus līdz EUR 500. Saskaņā ar Komisijas vārdā veikto apsekojumu tikai 17 no 69 kredītiestādēm norādīja, ka tās piedāvājušas instrumentus, uz kuriem attiecas nelielas vērtības darījumu atkāpe. Šis atvieglotais tiesiskais režīms tieši konkurē ar citiem vēl vairāk atvieglotiem režīmiem, kas paredzēti MPD (t. i., atbrīvojums mazām maksājumu iestādēm, atbrīvotas maksājumu darbības). Robežvērtība, informēšanas prasību līmenis un tiesību un pienākumu ierobežojums attiecībā uz nelielas vērtības darījumiem tiek uzskatīts par atbilstīgu¹⁵.

3.1.5. Mikrouzņēmumi

Direktīvas 30. panta 2. punktā un 51. panta 3. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis var paredzēt, ka III un IV sadaļu piemēro mikrouzņēmumiem. Mikrouzņēmumi MPD ir definēti, atsaucoties¹⁶ uz Komisijas Ieteikumu 2003/361/EK par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju¹⁷.

Deviņas dalībvalstis šo risinājumu ir izmantojušas attiecībā uz III sadaļu¹⁸, un astoņas dalībvalstis to ir izmantojušas attiecībā uz IV sadaļu¹⁹. Saskaņā ar ekonomisko aspektu pētījumu fakultatīvie noteikumi varētu būt piemēroti mazākajiem mikrouzņēmumiem, taču ne tiem, kuriem ir līdz EUR 2 miljonu bilances kopsumma un 10 darbinieku²⁰.

3.2. II sadaļa — Maksājumu pakalpojumu sniedzēji

3.2.1. Pases piešķiršanas (*passporting*) režīms

¹¹ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 148. lpp.

¹² IFF, *London Economics* un *PaySys* — 130.–131. lpp.

¹³ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 131. lpp.

¹⁴ MPD 34. panta 2. punkts.

¹⁵ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 152.–153. lpp.

¹⁶ MPD 4. panta 26. punkts.

¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>.

¹⁸ *Tipik* — 31. lpp.

¹⁹ *Tipik* — 42. lpp.

²⁰ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 165. lpp.

To maksājumu iestāžu skaits, kurām dalībvalstīs ir “piešķirtas pasēs”, ir ļoti atšķirīgs visā EEZ. Dažās valstīs ievērojams skaits maksājumu iestāžu ir pieteikušās pasēm, citās valstīs maksājumu iestādes nav centušās iegūt pasi, lai darbotos ārvalstīs²¹.

Ieinteresētajām personām “pases piešķiršana” ir ļoti svarīga²². Kompetentajām iestādēm ir tendence piemērot atšķirīgu pieeju. Tomēr pasu piešķiršanas režīma ieviešana rada būtiskas izmaiņas, un, lai gan šā noteikuma ietekme tirgū vēl nav novērota, MPD ir noteikts stabils ietvars maksājumu iestāžu Eiropas mēroga attīstībai²³.

3.2.2. Atļaujas saņemšanas prasības

Dažas dalībvalstis ir pieprasījušas papildu informāciju un sīkākus datus par pieteikuma veidlapu²⁴, kas maksājumu iestādēm ir jāiesniedz, lai tās varētu darboties.

Ir jānorāda, ka sešās valstīs to jauno maksājumu iestāžu skaits, kas izveidotas pēc 2007. gada, atbilst vismaz 50 % no visām pašlaik pastāvošajām maksājumu iestādēm²⁵.

3.2.3. Prudenciālās prasības (sākumkapitāls / pašu kapitāls / nodrošinājums)

MPD paredzēti noteikumi par prudenciālām prasībām maksājumu iestādēm, tostarp attiecībā uz sākumkapitālu²⁶, pašu kapitālu²⁷ un nodrošinājuma prasībām²⁸.

3.2.3.1. Sākumkapitāla prasība

Nepieciešamais sākumkapitāls ir no EUR 20 000 līdz EUR 125 000 atkarībā no pakalpojuma sniedzēja veiktajiem darījumiem.

3.2.3.2. Pašu kapitāls

Divpadsmit dalībvalstis ir pieņēmušas lēmumu piemērot 7. panta 3. punktā minēto risinājumu²⁹, saskaņā ar kuru dalībvalstis attiecībā uz maksājumu iestādēm, kas ir ietvertas mātesuzņēmuma konsolidētajā uzraudzībā, var izvēlēties nepiemērot 8. pantā noteiktās pašu kapitāla aprēķina metodes³⁰.

Pašu kapitāla apjoms var būt par 20 % lielāks vai mazāks par summu, ko iegūst, izmantojot izvēlēto aprēķina metodi³¹. Tikai divas dalībvalstis nav izvēlējušās šo iespēju. Divas valstis ir izmantojušas tikai iespēju palielināt nepieciešamā pašu kapitāla summu, pārējās dalībvalstis izmantoja abas divas iespējas³². Tomēr vairums regulatīvo iestāžu nebija izmantojušas šo risinājumu, lai gan bija saglabājušas juridiskās pilnvaras to darīt³³. Šķiet, ka ieinteresētās personas kopumā (to skaitā 16 valstu iestādes) piekrīt, ka prasības par pašu kapitālu ir pietiekami augstas³⁴.

3.2.3.3. Nodrošinājuma prasības

²¹ *IFF, London Economics un PaySys* — 175. lpp.

²² *IFF, London Economics un PaySys* — 180.–183. lpp.

²³ Saskaņā ar datiem no 13 dalībvalstīm — *IFF, London Economics un PaySys* — 177. lpp.

²⁴ *Tipik* — 10. lpp.

²⁵ *IFF, London Economics un PaySys* — 192. lpp.

²⁶ MPD 6. pants.

²⁷ MPD 7. pants.

²⁸ MPD 9. pants.

²⁹ *Tipik* — 12. lpp.

³⁰ Saskaņā ar Direktīvu 2006/48/EK.

³¹ MPD 8. panta 3. punkts.

³² *Tipik* — 13. lpp.

³³ *IFF, London Economics un PaySys* — 198. lpp.

³⁴ *IFF, London Economics un PaySys* — 200. lpp.

Attiecībā uz līdzekļu nodrošinājumu ir sniegtas divas iespējas: maksājumu iestādes var vai nu turēt šādus līdzekļus atsevišķā kontā, vai arī nodrošināties ar apdrošināšanas polisi. Vairums maksājumu iestāžu EEZ izmanto pirmo iespēju, jo tā tiek uzskatīta par skaidrāku, ērtu, rentablu un attiecīgās valsts tiesību aktiem un paražām atbilstošu. Nodrošinājuma prasības lietotājiem rada augsta līmeņa aizsardzību³⁵.

3.2.4. Maksājumu iestādes, uz kurām attiecas atbrīvojums

Fiziskas un juridiskas personas var tikt iekļautas pakalpojumu sniedzēju reģistrā³⁶ un saskaņā ar 26. un 27. pantu gūt priekšrocības no atvieglotiem prudenciālajiem noteikumiem. Šis risinājums ir transponēts piecpadsmit dalībvalstīs, bet līdz šim tas ir izmantots tikai deviņās no tām. Līdz šim šāda atvieglota režīma priekšrocības ir izmantojušas 2203 tā sauktās mazās maksājumu iestādes — vai maksājumu iestādes, uz kurām attiecas atbrīvojums, / reģistrētas maksājumu iestādes. Ja atbrīvojums netiktu piedāvāts kā risinājums, daži pakalpojumu sniedzēji darbotos ārpus tiesiskā regulējuma³⁷.

3.2.5. Piekļuve maksājumu sistēmām

Vairums dalībvalstu 28. pantu ir transponējušas burtiski³⁸. Tas, ka šis noteikums neattiecas uz visām maksājumu sistēmām, maksājumu iestādēm un jo īpaši kredītiestādēm rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus. Atbildes, kas saņemtas saistībā ar Komisijas rīkoto Zaļās grāmatas “Ceļā uz integrētu Eiropas tirgu karšu, interneta un mobilajiem maksājumiem”³⁹ apspriešanu, liecina, ka maksājumu iestādēm ir bažas par ietekmi, kāda ir MPD noteikumam par piekļuvi maksājumu sistēmām. No otras puses, kredītiestādes parasti apgalvo, ka maksājumu sistēmām vajadzētu būt aizsargātam pret jebkādu risku, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt sistēmas kopumā, un tāpēc, viņuprāt, būtu jāturpina uzraudzīt maksājumu sistēmas un ierobežot piekļuvi tām.

3.3. III sadaļa – Pārredzamība un informēšanas prasības

3.3.1. Standartizēti nosacījumi un pārredzamība attiecībā uz informāciju par cenām un maksas aprēķināšanu lietotājiem un pakalpojumu sniedzējiem

Ir identificētas konkrētas problēmas⁴⁰, ar ko saskaras patērētāji, un tās attiecas uz apjomu, kvalitāti, pārmērīgi tehnisku saturu, neskaidrību un pieejamību.

Noteikumi par nosacījumu pārredzamību un informēšanas prasībām attiecas gan uz vienkāršiem maksājumu pakalpojumiem (“vienreizējiem maksājumu darījumiem”, piemēram, vienreizēju naudas pārvedumu vai rēķina apmaksu), gan uz sarežģītākiem pakalpojumiem, kuru pamatā ir pamatlīgumi (saskaņā ar kuriem tiek veikti “atsevišķi maksājumu darījumi”). Liela problēma saistībā ar vienreizēja maksājuma darījumu ir informācijas sniegšana par karšu darījumiem piemērojamajiem valūtas maiņas kursiem⁴¹. MPD paredzēts, ka patērētājs ir iepriekš informēts par piemērojamajiem valūtas maiņas kursiem vai, ja ir jāizmanto atsaucē valūtas maiņas kursi, par attiecīgo datumu valūtas maiņas kursa noteikšanai. Praksē tas bieži vien nav iespējams. Citas problemātiskas jomas ir maksu sadalījums un informācija par kreditēšanas valūtēšanas datumu gadījumos, kad maksājumu kontam nav noteikta procentu likme vai kad nepastāv maksājumu konts.

³⁵ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 197. lpp.

³⁶ Noteikts MPD 13. pantā.

³⁷ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 207. lpp.

³⁸ *Tipik* – 30. lpp.

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0941:FIN:LV:PDF> – atbildes: <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>.

⁴⁰ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 295. lpp.

⁴¹ IFF, *London Economics* un *PaySys* – 246. lpp.

Saskaņotie noteikumi par pamatlīgumiem ietver prasības par plašas informācijas sniegšanu pirms līguma noslēgšanas, informēšanu pirms un pēc darījuma veikšanas, informācijas sniegšanas kārtību (tostarp tiešas un attālinātas saziņas gadījumā), līguma noteikumu un pamatlīguma izmaiņu (tostarp procentu likmes un valūtas izmaiņu, un līguma izbeigšanas) informācijas pastāvīgu pieejamību.

Izrādījies, ka pastāv tikai dažas būtiskas bažas un ka tās galvenokārt attiecas uz izmaiņām pamatlīgumā. Ne vienmēr var pienācīgi ievērot prasību par informācijas sniegšanu saistībā ar ierosinātajām izmaiņām un par divu mēnešu periodu starp izmaiņu paziņošanu un to stāšanos spēkā. Konkrēts gadījums saistībā ar pamatlīguma izmaiņām ir procentu likmes un maksas izmaiņas.

MPD nav visaptveroši risināts jautājums, kad lietotājs nepiekrīt izmaiņām pamatlīgumā.

3.4. IV sadaļa — Tiesības un pienākumi

3.4.1. Papildmaksas piemērošana

MPD papildmaksas tiek uzskatītas par dalībvalstu novirzīšanas instrumentu. Papildmaksas piemērošana kopumā ir aizliegta 14 valstīs, viena valsts to ir aizliegusi attiecībā uz debetkaršu — bet ne kredītkaršu — izmantošanu, 12 valstīs papildmaksa kopumā nav aizliegta, atļaujot to piemērot visa veida kartēm, un vienā valstī papildmaksas piemērošana ir atļauta tikai attiecībā uz kredītkartēm⁴².

Dalībvalstīs, kurās papildmaksas piemērošana ir atļauta, pastāv problēma, ka ar kartes izmantošanu saistītās izmaksas patērētājam bieži vien tiek darītas zināmas vēlākā posmā. Šķiet, ka papildmaksas piemērošanas kontrole ir saistīta arī ar kontroli pār norisēm maksājumu pakalpojumu piegādes ķēdes sākumā. Jāatgādina, ka ar Patērētāju tiesību direktīvu (2011/83/EK) no 2014. gada vidus tiks ierobežotas tiesības piemērot piemaksu.

3.4.2. Atbildība (neatļauts maksājuma darījums)

Direktīvas 60. pantā ir paredzētas tiesības uz atlīdzinājumu neatļautu darījumu gadījumos. Tūlītēja atlīdzinājuma principu visos neatļautu darījumu gadījumos bez nosacījumiem piemēro visiem lietotājiem.

Direktīvas 61. panta 1. punktā ir noteikta atkāpe, saskaņā ar kuru maksātāji, nevis maksājumu pakalpojumu sniedzēji, sedz zaudējumus saistībā ar jebkādiem neatļautiem maksājumu darījumiem. Šādas atbildības pamatā ir nozaudētu vai nozagtu maksājumu instrumentu izmantošana vai nelikumīga piesavināšanās. Turklāt MPD noteikumā ir paredzēta summa, kas nepārsniedz maksimāli EUR 150. Direktīvas īstenošanā tiek izmantotas atšķirīgas pieejas, kurās nav pārņemti visi MPD noteikumā norādītie aspekti — dažās dalībvalstīs patērētāju vai lietotāju atbildība aprobežojas ar summu, kas ir zemāka par EUR 150, citās dalībvalstīs patērētāji vai lietotāji turpina uzņemties visus zaudējumus.

3.4.3. Tiesības uz kompensāciju

Saskaņā ar 62. pantu un turpmākajiem pantiem maksātāji astoņu nedēļu laikā, ievērojot konkrētus nosacījumus, un jo īpaši gadījumos, kad maksātājs nepiekrīt maksājuma saņēmējam par iekasējamo summu, var pieprasīt kompensāciju par neatļautu maksājuma darījumu. Kā paziņots Komisijas deklarācijā attiecībā uz regulu par beigu termiņu migrācijai uz *SEPA*, Komisija novērtēja, vai saskaņotais kompensēšanas noteikums ir izrādījies piemērots šim nolūkam. Noteikumi ir ieviesti, lai maksātājiem sniegtu vispusīgu aizsardzību. Vienlaikus pašreizējie noteikumi dažreiz tiek uzskatīti par mazāk labvēlīgiem nekā daži jau pastāvošie valsts noteikumi. Tā rezultātā vairākas dalībvalstis paplašināja tiesības uz kompensāciju, bez

⁴² Tipik — 44. lpp.

jebkādiem nosacījumiem attiecinot tās uz visiem tiešā debeta maksājumiem. Tā kā arī pašreizējā SEPA tiešā debeta maksājumu rokasgrāmatā attiecībā uz tiešā debeta maksājumiem paredzētas beznosacījumu tiesības uz kompensāciju, atsevišķi pakalpojumu sniedzēji brīvprātīgi piemēro beznosacījumu tiesības. Daži pakalpojumu sniedzēji ir izteikuši būtiskas bažas saistībā ar kompensācijas tiesību piemērošanu. Lai gan 10 dienu termiņš kompensēšanai kopumā tika atzīts par piemērotu attiecībā uz tiešā debeta maksājumiem, šāds termiņš tiek uzskatīts par problemātisku saistībā ar karšu darījumiem, jo pakalpojuma sniedzējs parasti nevar 10 darba dienu laikā izlemt par kompensācijas pieprasījuma pamatotību⁴³.

3.4.4. Izpildes laiks

Pakalpojumu sniedzēji neziņoja par ievērojamām grūtībām saistībā ar MPD paredzētā izpildes laika ievērošanu vai valutēšanas datumu īstenošanu attiecībā uz maksājuma darījumiem⁴⁴. Vairums dalībvalstu ir pareizi īstenojušas MPD attiecībā uz noteikumu par kreditēšanas termiņu un iespējamām atkāpēm no tā saskaņā ar vienošanos starp maksātājiem un viņu pakalpojumu sniedzējiem, kā arī atkāpēm saistībā ar maksājumu darījumiem, kas iniciēti, izmantojot papīra dokumentus. Tomēr šķiet, ka ne visas dalībvalstis ir pieņēmušas šīs divas atkāpes.

Lai gan MPD attiecībā uz izejošiem darījumiem brīdi, kurā tiek pārtraukta maksājuma uzdevumu pieņemšana, ir atļauts nolikt tuvu darba dienas beigām, kredītiestāžu piemērotā prakse attiecībā uz šo brīdi ir bijusi ievērojami atšķirīga. Šis jēdziens tiek interpretēts dažādi. Tādēļ tas var ietekmēt faktisko maksājumu izpildes laiku.

3.4.5. Neizpildīts vai nepareizi izpildīts darījums

Saskaņā ar 75. pantu maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir atbildīgs par to, ka maksātājam bez liekas kavēšanās tiek atlīdzināta neizpildītā vai nepareizi izpildītā maksājumu darījuma summa.

Pakalpojumu sniedzēji izteica bažas par savu stingro atbildību konkrētās jomās, jo īpaši attiecībā uz nosacījumu pārskatāmību un informācijas sniegšanu. MPD ir paredzēts, ka atlīdzināšana ir visos nepareizas izpildes gadījumos piemērojams aizsardzības līdzeklis, kas saprotams kā summas kreditēšana maksājuma saņēmēja pakalpojumu sniedzēja kontā. Burtiski interpretējot, MPD noteikums varētu nozīmēt, ka nepareiza izpilde attiecas arī uz novēlotu izpildi. Šajā ziņā ātrums, ar kādu lietotāji var iegūt aizsardzības līdzekli, ir būtisks priekšnoteikums atbildības noteikumu efektivitātei. MPD nav paredzēti konkrēti termiņi, kādā aizsardzības pasākums jāpabeidz.

4. MPD DARBĪBAS PARSKATĪŠANA: JAUNAS PROBLĒMAS

MPD jau ir ļāvusi sasniegt ievērojamus panākumus attiecībā uz privātklientu maksājumu tirgus vispārējo integrāciju. Tomēr šis tirgus ir ļoti dinamisks, un pēdējo gadu laikā tajā ir novērotas ievērojamas inovācijas. Svarīgas šā tirgus jomas — jo īpaši karšu maksājumi un jauni maksājumu līdzekļi, piemēram, interneta un mobilie maksājumi — bieži joprojām ir sadrumstalotas pa valstīm, tādēļ novatoriskiem un viegli izmantojamiem digitālo maksājumu pakalpojumiem ir grūtības Eiropas līmenī efektīvi attīstīties un sniegt patērētājiem un mazumtirgotājiem efektīvas, ērtas un drošas maksājumu veikšanas metodes (iespējams, izņemot kredītkartes), lai tie iegādātos plašāka klāsta preces un pakalpojumu. Turklāt jaunākās tendences karšu, interneta un mobilo maksājumu tirgos ir norādījušas uz atsevišķām reglamentējošo noteikumu nepilnībām un tirgus trūkumiem. Lai pienācīgi risinātu šos jautājumus, būtu jāparedz saskaņota pieeja Eiropas līmenī.

⁴³ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 267. lpp.

⁴⁴ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 270. lpp.

5. SECINĀJUMI

MPD maksājumu pakalpojumu sniedzēju tiesību un pienākumu saskaņošana ir palīdzējusi veicināt vienotu maksājumu pakalpojumu sniegšanu visā ES un daudziem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem samazināt ražošanas un tiesiskās atbilstības izmaksas. Paredzami ieguvumi vēl nav pilnībā īstenojušies, jo visā ES starp citiem piemērojamajiem tiesību aktiem un regulām (noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana, datu aizsardzība, patērētāju aizsardzība) pastāv atšķirības. No patērētāju viedokļa raugoties, lielākās problēmas ir saistītas ar dažādaļām pieejām, ko maksājumu pakalpojumu sniedzēji un dalībvalstis izmantoja, kad direktīva tām deva rīcības brīvību un izvēles iespējas attiecībā uz īstenošanu⁴⁵.

II REGULA (EK) NR. 924/2009

1. Ievads

Ar Regulu (EK) Nr. 924/2009 tiek novērstas atšķirības starp maksām, ko iekasē par pārrobežu un iekšzemes maksājumiem euro. Tā attiecas uz maksājumiem euro visās ES dalībvalstīs. Tās galvenais princips ir tāds, ka maksām, ko iekasē par maksājuma darījumiem, kurus piedāvā maksājumu pakalpojumu sniedzēji ES, ir jābūt vienādām attiecībā uz vienādas vērtības maksājumu, neatkarīgi no tā, vai maksājums veikts valsts ietvaros vai pāri robežām. Regula attiecas uz visiem elektroniski apstrādātiem maksājumiem, tostarp pārskaitījumiem, tiešā debeta maksājumiem, skaidras naudas izņemšanu, maksājumiem ar debetkarti un kredītkarti un naudas pārvedumiem.

Regula (EK) Nr. 924/2009 un tās priekšgājēja Regula 2560/2001 ievērojami samazināja no patērētājiem (un citiem maksājumu pakalpojumu lietotājiem) iekasēto maksu par maksājumu pakalpojumiem, kas ietilpa šo regulu darbības jomā. Piemēram, maksa par EUR 100 pārskaitījumu samazinājās no ES vidējā rādītāja EUR 23,60 2001. gadā līdz EUR 2,46 2005. gadā. Līdzīgi maksa par pārrobežu bankomātos izņemtu skaidru naudu euro valūtā samazinājās līdz tādām pašām līmenim, kāds bija kartes turētāja valstī. Tādējādi regula miljoniem ES pilsoņu sniedza ievērojamus ietaupījumus.

2. Pārskatīšanas klauzula

Regulas 15. pantā ir pieprasīts iesniegt divus ziņojumus. Pirmajā ziņojumā būtu jāapspriež tas, cik piemēroti būtu atcelt valstīs noteiktās prasības maksājumu bilances statistikas sagatavošanas vajadzībām sniegt informāciju par maksājumiem, un tas ir saistīts ar regulas 5. pantu.

Otrā ziņojumā būtu jānovērtē regulas vispārējā piemērošana un sīkāk jāanalizē trīs konkrēti aspekti:

- IBAN numuru un BIC kodu izmantošana saistībā ar maksājumu automatizāciju;
- tas, cik piemērota ir 3. panta 1. punktā minētā maksimālā robeža, t. i., maksimālā robeža EUR 50 000 apmērā, līdz kurai piemēro regulu;
- tirgus norises saistībā ar 6., 7. un 8. panta piemērošanu, proti, saistībā ar starpbanku komisijas maksu par tiešā debeta darījumiem un saistībā ar sasniedzamību tiešā debeta maksājumiem.

Tikmēr konstatētās problēmas, par kurām abi likumdevēji pieprasīja ziņot, ir risinātas jaunajā Komisijas regulas priekšlikumā, kas iesniegts 2010. gada decembrī.

3. Grozījumi, kas ieviesti ar Regulu (ES) Nr. 260/2012 (SEPA migrācijas regula)

⁴⁵ IFF, *London Economics* un *PaySys* — 288. lpp.

Ar *SEPA* migrācijas regulu, kas stājās spēkā 2012. gada 31. martā, tika ieviestas vairākas izmaiņas pārrobežu maksājumu regulas tekstā. Konkrētāk:

- no 2016. gada 1. februāra valstīs noteiktās prasības maksājumu bilances statistikas sagatavošanas vajadzībām sniegt informāciju par maksājumiem tika atceltas jebkādas vērtības maksājumiem;
- IBAN numuru un BIC kodu izmantošana saistībā ar maksājumu automatizāciju tika pakļauta *SEPA* migrācijas regulas vispārīgiem noteikumiem;
- tika atcelta 3. panta 1. punktā paredzētā maksimālā robeža EUR 50 000 apmērā;
- tika risināts jautājums par to, kāds juridiskais stāvoklis ir starpbanku komisijas maksai par tiešā debeta maksājumu darījumiem (Pārrobežu maksājumu regulas 6. un 7. pants);
- tika apstiprināta sasniedzamība tiešā debeta darījumiem (Pārrobežu maksājumu regulas 8. pants).

4. Secinājumi

Ar *SEPA* migrācijas regulas pieņemšanu tika pilnībā pārskatīti jautājumi, kas norādīti 15. pantā Regulā par pārrobežu maksājumiem. Tādēļ nav nepieciešams pārskatīt regulu attiecībā uz šiem punktiem. Jāuzsver, ka EUR 50 000 maksimālās robežas atcelšana ir būtisks un atzinīgi vērtēts panākums saistībā ar privātklientu maksājumu tirgus integrāciju Eiropas līmenī.

Lai gan saistībā ar ekonomikas aspektu pētījumu radās vairāki jautājumi par regulas piemērošanu, šā pasākuma rezultāti lielā mērā apstiprināja, ka regula, šķiet, darbojas labi. Piemēram, maksa par EUR 100 pārvedumiem, kas iniciēti tiešsaistē, eurozonā turpināja samazināties vidēji līdz EUR 0,50 un saglabājās zemā EUR 3,10 līmenī pārvedumiem, kas iniciēti bankā⁴⁶.

Tā rezultātā Komisija secināja, ka šobrīd izmaiņas Regulas (EK) Nr. 924/2009 tekstā nav nepieciešamas vai ieteicamas.

III NOBEIGUMA SECINAJUMI

MPD mērķi ir “Kopienas mērogā izveidot tādu modernu un saskaņotu tiesisko regulējumu maksājumu pakalpojumiem — neatkarīgi no tā, vai pakalpojumi ir savienojami ar finanšu nozares ierosmes vienotai euro maksājumu zonai sistēmu —, kas būtu neitrāls un tādējādi visām maksājumu sistēmām nodrošinātu vienādus apstākļus, lai saglabātu patērētāju izvēli, kas, salīdzinot ar esošām valstu sistēmām, būtu ievērojams solis uz priekšu attiecībā uz patērētāju izmaksām, drošību un efektivitāti”⁴⁷. MPD kopumā atbilst tās mērķim un nākotnē iespējamās izmaiņas būtu jāveic, izmantojot uz evolūciju vērstu — nevis revolucionāru — pieeju.

MPD un tās ietekmes analīze liecina, ka MPD varētu ieviest vairākas izmaiņas, lai palielinātu tās ietekmi, precizētu vairākus aspektus⁴⁸, nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus un ņemtu vērā tehnoloģijas attīstību. Šajā sakarā MPD piemēro tikai tiem maksājumiem, kuru gadījumā abi gala pakalpojumu sniedzēji atrodas EEZ, bet ne maksājumiem, kas, piemēram, veikti uz trešām valstīm vai no tām (tā sauktie “one-leg transactions”). MPD pieņemšanas

⁴⁶ Dati par 2012. gada septembri.

⁴⁷ MPD 4. apsvērums.

⁴⁸ *IFF, London Economics un PaySys* — 275. lpp.

laikā tās darbības jomā nebija iekļautas vairākas maksājumu (ar maksājumiem saistītas) darbības. Tā rezultātā ir izveidojusies situācija, kurā MPD maksājumu pakalpojumu lietotājiem nevar sniegt aizsardzību saistībā ar aizvien lielāku skaitu darījumu, kurā ir radušās neskaidrības par direktīvas faktisko darbības jomu un kurā ir izveidojušies nevienlīdzīgi konkurences apstākļi. MPD sniegtā elastība, kas tirgotājiem ļauj mainīt maksu vai sniegt rabatu, lai novirzītu patērētāju uz visefektīvāko maksājumu līdzekli, kopā ar dalībvalstīm pieejamo iespēju aizliegt vai ierobežot šādu papildmaksas piemērošanu to teritorijā, ir radījusi ārkārtīgi neviendabīgu tirgu. Patērētāju aizsardzības uzlabošanas un juridiskās noteiktības veicināšanas nolūkā varētu apsvērt iespēju turpmāk saskaņot atlīdzināšanas noteikumus saistībā ar tiešā debeta maksājumiem, lai šajā jautājumā izvairītos no pašreizējām Eiropas mēroga atšķirībām. Turklāt varētu apsvērt iespēju samazināt “vienkāršotā režīma” darbības jomu attiecībā uz tā sauktajām “mazajām maksājumu iestādēm” un veikt dažus atbildības noteikumu pielāgojumus.

Turklāt ir nepieciešams ņemt vērā ar tehnoloģisko uzņēmējdarbības attīstību. Tirgū it parādījušies jauni dalībnieki (tā sauktie “trešās puses maksājumu pakalpojumu sniedzēji”), kas galvenokārt piedāvā zemu izmaksu maksājumu risinājumus internetā, ar klientu piekrišanu izmantojot klientu bankas tiešsaistes pakalpojumu lietojumprogrammu un informējot tirgotājus par to, ka nauda ir ceļā, tādējādi atvieglojot iepirkšanos tiešsaistē. Daži tirgus dalībnieki sniedz arī konsolidētu informāciju par dažādiem maksājumu pakalpojumu lietotāja kontiem (“konta informācijas pakalpojumi”). Lai gan šie jaunie tirgus dalībnieki maksājumu lietotājiem — tirgotājiem un patērētājiem — un tirgus konkurencei kopumā sniedz nenoliedzamas priekšrocības, ES līmenī ir jārisina virkne jautājumu par drošību, piekļuvi informācijai par maksājumu kontiem vai datu privātumu, kā arī par iespēju šos tirgus dalībniekus licencēt un uzraudzīt kā maksājumu iestādes saskaņā ar MPD.

Attiecībā uz Regulu Nr. 924/2009, kā jau izklāstīts iepriekš, nav nepieciešama darbības jomas papildu pārskatīšana vai pielāgošana.

1. pielikums

Grozījumi Regulā (EK) Nr. 924/2009, kas ieviesti ar Regulu (ES) Nr. 260/2012

Regula par pārrobežu maksājumiem	Sākotnējais noteikums	Regula par migrāciju uz SEPA	Grozītais noteikums
3. panta 1. punkts	Maksai, ko iekasē par euro pārrobežu maksājumiem līdz EUR 50 000 , vajadzētu būt tādai pašai kā maksai, ko iekasē par tāda paša apjoma atbilstošiem iekšzemes maksājumiem	17. panta 2. punkts	Maksai, ko iekasē par euro pārrobežu maksājumiem jebkādā vērtībā , vajadzētu būt tādai pašai kā maksai, ko iekasē par tāda paša apjoma atbilstošiem iekšzemes maksājumiem
5. pants	Dalībvalstīm jāatceļ prasība, ka maksājumu bilances statistikas sagatavošanas vajadzībām ir jāsniedz informācija par darījumiem līdz EUR 50 000 apmēram	17. panta 4. punkts	No 2016. gada 1. februāra dalībvalstīm jāatceļ prasība, ka maksājumu bilances statistikas sagatavošanas vajadzībām ir jāsniedz informācija par jebkādas vērtības darījumiem
6. pants	Par tiešā debeta pārrobežu darījumiem, kas veikti pirms 2012. gada 1. novembra , piemēro daudzpusējo savstarpējās apmaiņas maksu [daudzpusējo starpbanku komisijas maksu] EUR 0,088 apmērā , izņemot gadījumus, kad ir panākta vienošanās par zemāku savstarpējās apmaiņas maksu [starpbanku komisijas maksu]	6. panta 3. punkts un 8. pants	Par tiešā debeta pārrobežu darījumiem, kas veikti pirms 2012. gada 1. novembra , piemēro daudzpusējo savstarpējās apmaiņas maksu [daudzpusējo starpbanku komisijas maksu] . No 2014. gada 1. februāra saskaņā ar stingriem kritērijiem (izmaksu pieeja) tiešā debeta pārrobežu darījumu gadījumā par R darījumiem var piemērot daudzpusējo savstarpējās apmaiņas maksu [daudzpusējo starpbanku komisijas maksu]
7. pants	Daudzpusējo savstarpējās apmaiņas maksu [daudzpusējo starpbanku	6. panta 3. punkts, 8. pants un	Daudzpusējo savstarpējās apmaiņas maksu [daudzpusējo

	komisijas maksu] piemēro tiešā debeta iekšzemes darījumiem, ko veic pirms 2012. gada 1. novembra , taču tikai tad, ja tā dalībvalstī ir pastāvējusi pirms 2009. gada 1. novembra	17. panta 5. punkts	starpbanku komisijas maksu] piemēro tiešā debeta iekšzemes darījumiem, ko veic pirms 2017. gada 1. februāra , taču tikai tad, ja tā dalībvalstī ir pastāvējusi pirms 2009. gada 1. novembra. No 2014. gada 1. februāra saskaņā ar stingriem kritērijiem (izmaksu pieeja) to var piemērot par R darījumiem
8. pants	Līdz 2010. gada 1. novembrim MPS eurozonas dalībvalstīs nodrošina tiešā debeta maksājumu darījumu sasniedzamību . Ārpus eurozonas esošās dalībvalstīs MPS to nodrošina līdz 2014. gada 1. novembrim .	3. pants, 16. panta 2. punkts un 17. panta 6. punkts	MPS eurozonas dalībvalstīs nekavējoties nodrošina (pārskaitījumu un) tiešā debeta maksājumu darījumu sasniedzamību . Ārpus eurozonas esošās dalībvalstīs MPS to nodrošina līdz 2016. gada 31. oktobrim .
15. panta 2. punkts	(IBAN numura) un BIC koda izmantošana saistībā ar maksājumu automatizāciju	5. panta 4. punkts, 5. panta 5. punkts un 17. panta 3. punkts + pielikums	Līdz 2014. gada 1. februārim MPL ir jāizmanto BIC kods, bet tikai vajadzības gadījumā, attiecībā uz iekšzemes maksājumiem un līdz 2016. gada 1. februārim attiecībā uz pārrobežu maksājumiem. No 2016. gada 1. februāra ir vajadzīgs tikai IBAN numurs.